KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 30.8.2023 r.
COM(2023) 498 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie technicznej i ekonomicznej wykonalności wprowadzenia obowiązkowej elektronicznej identyfikacji bydła w całej Unii

Spis treści

Wprowadzenie 2
Kontekst 2
Obowiązujące przepisy UE 3
Ankieta dotycząca identyfikacji elektronicznej bydła 4
Analiza wyników 5
Możliwość stosowania identyfikacji elektronicznej bydła 5
Aktualne stosowanie identyfikacji elektronicznej bydła 5
Dozwolone elektroniczne środki identyfikacji 7
Zadowolenie z obowiązujących przepisów 7
Wnioski 8

Wprowadzenie

Celem niniejszego dokumentu jest przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie przeglądu aktualnej sytuacji w zakresie stosowania identyfikacji elektronicznej bydła w UE oraz przedstawienie analiz Komisji dotyczących wykonalności wprowadzenia obowiązku stosowania takiej identyfikacji w całej Unii.

Elektroniczne systemy identyfikacji zwierząt wprowadzono w Unii Europejskiej w drodze przepisów, które obowiązują już od ponad 20 lat. Obejmują one obowiązkowe systemy identyfikacji elektronicznej owiec i kóz zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 21/2004[1] oraz dobrowolne systemy dla bydła wprowadzone rozporządzeniem (WE) nr 1760/2000[2] zmienionym rozporządzeniem (UE) nr 653/2014[3].

W art. 23a rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 nałożono na Komisję obowiązek przedstawienia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie do dnia 18 lipca 2023 r. sprawozdania dotyczącego technicznej i ekonomicznej wykonalności wprowadzenia obowiązkowej identyfikacji elektronicznej bydła na całym terytorium Unii oraz wymóg, aby w razie potrzeby sprawozdaniu temu towarzyszyły odpowiednie wnioski ustawodawcze. Przepis ten wprowadzono rozporządzeniem (UE) nr 653/2014, w którym zakłada się, że stosowanie systemów identyfikacji elektronicznej mogłoby usprawnić procesy dotyczące identyfikowalności dzięki automatyzacji odczytu i zapisu w rejestrze prowadzonym przez podmioty utrzymujące bydło. Ponadto mogłoby ono umożliwić automatyczne zgłaszanie przemieszczeń bydła do skomputeryzowanej bazy danych, zwiększając szybkość działania, wiarygodność i dokładność systemu identyfikowalności. Stosowanie systemów identyfikacji elektronicznej mogłoby również usprawnić zarządzanie niektórymi płatnościami bezpośrednimi dla rolników.

Kontekst

Ogólnie rzecz biorąc, identyfikacja elektroniczna oznacza identyfikację za pomocą częstotliwości radiowej. Składają się na nią dwa elementy: identyfikator i czytnik. Identyfikator zawiera pasywny transponder (mikrochip bez żadnego wewnętrznego źródła energii), który transmituje zapamiętane informacje (kod identyfikujący), a czytnik (nadajnik-odbiornik) aktywuje transponder przy określonej częstotliwości. Identyfikacja elektroniczna może przyczynić się do usprawnienia istniejących systemów identyfikacji bydła. Na przykład identyfikatory elektroniczne umożliwiają szybszy odczyt, o większej dokładności niż klasyczne kolczyki. Możliwy jest również dynamiczny odczyt i bezpośrednie wprowadzenie danych do bazy danych (usuwanie ewentualnych błędów spowodowanych niedokładnym ręcznym wprowadzeniem do bazy danych). Mogłoby to w szczególności ułatwić procedurę zgłaszania przemieszczania zwierząt do bazy danych. Ze względu na trudności w stosowaniu istniejących systemów nie należy jednak przeceniać wkładu identyfikacji elektronicznej w poprawę identyfikacji i identyfikowalności pochodzenia zwierząt. Kompletne etykietowanie wszystkich zwierząt i efektywne zarządzanie danymi to warunki wstępne dotyczące każdego

[1] Rozporządzenie Rady (WE) nr 21/2004 z dnia 17 grudnia 2003 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestrowania owiec i kóz oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 i dyrektywy 92/102/EWG i 64/432/EWG (Dz.U. L 5 z 9.1.2004, s. 8).

[2] Rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczące etykietowania mięsa wołowego i produktów z mięsa wołowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97 (Dz.U. L 204 z 11.8.2000, s. 1).

[3] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 653/2014 z dnia 15 maja 2014 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 w odniesieniu do elektronicznej identyfikacji bydła i etykietowania mięsa wołowego (Dz.U. L 189 z 27.6.2014, s. 33).

systemu identyfikacji, niezależnie od tego, czy będą wykorzystywane do tego identyfikatory elektroniczne czy zwykłe kolczyki.

W świetle rozwoju technologicznego, który doprowadził do powstania nowych rodzajów identyfikatorów elektronicznych, rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 zmieniono rozporządzeniem (UE) nr 653/2014, aby stworzyć miejsce dla przyszłych przepisów UE umożliwiających stosowanie identyfikatorów elektronicznych jako oficjalnych środków identyfikacji. W motywie 16 tego rozporządzenia wskazano, że „[w]prowadzenie obowiązku stosowania systemu identyfikacji elektronicznej w całej Unii mogłoby mieć negatywny wpływ ekonomiczny na niektóre podmioty gospodarcze". W związku z tym jej stosowanie przez posiadaczy zwierząt powinno być dobrowolne. W państwach członkowskich istnieją bardzo różne systemy gospodarskie, praktyki rolnicze i sposoby organizacji sektora. W związku z tym państwa członkowskie mogły wprowadzić obowiązek stosowania identyfikacji elektronicznej na swoim terytorium.

Do przygotowania rozporządzenia (UE) nr 653/2014 wykorzystano szereg sprawozdań. W 1998 r. Komisja uruchomiła projekt badawczy na dużą skalę w zakresie elektronicznej identyfikacji inwentarza żywego pt. projekt IDEA (IDentification Electronic des Animaux). Prace prowadziło Wspólne Centrum Badawcze Komisji (JRC).W kwietniu 2002 r. przedstawiono sprawozdanie końcowe, a w lipcu 2002 r. dokonano niezbędnych wyjaśnień. Projekt ten pokazał, że w zasadzie wykorzystanie identyfikatorów elektronicznych może być znaczącym udoskonaleniem systemów identyfikacji zwierząt, pod warunkiem spełnienia szeregu warunków dotyczących działań towarzyszących.

W 2005 r. Komisja przedstawiła Radzie i Parlamentowi Europejskiemu sprawozdanie w sprawie możliwości wprowadzenia identyfikacji elektronicznej bydła[4]. Celem tego sprawozdania było podsumowanie doświadczeń zdobytych na bazie projektu IDEA oraz sformułowanie wniosków dotyczących warunków wprowadzenia identyfikacji elektronicznej bydła w Unii Europejskiej. W sprawozdaniu tym Komisja stwierdziła, że wykazano, iż technologia identyfikacji radiowej jest rozwinięta w stopniu umożliwiającym już jej zastosowanie w praktyce. W sprawozdaniu stwierdzono również, że wysoce pożądane jest stopniowe przechodzenie na system identyfikacji elektronicznej bydła w Unii, ponieważ, obok innych korzyści, przyczyniłoby się to do zmniejszenia obciążenia administracyjnego.

W 2009 r. Komisja Europejska zleciła badanie pt. „Study on the introduction of electronic identification (EID) as official method to identify bovine animals within the European Union" [Badanie na temat wprowadzenia identyfikacji elektronicznej jako oficjalnej metody identyfikacji bydła w Unii Europejskiej], które obejmowało analizę kosztów i korzyści identyfikacji elektronicznej bydła. W badaniu tym stwierdzono, że „identyfikacja elektroniczna wiąże się z wyższymi kosztami dotyczącymi identyfikatorów i czytników w porównaniu z tradycyjną identyfikacją" oraz że „bezpośrednie koszty i korzyści nie są zrównoważone w całym łańcuchu produkcyjnym". Badanie wykazało, że preferowanym wariantem jest dobrowolne wprowadzenie identyfikacji elektronicznej w sektorze bydła na podstawie norm zharmonizowanych. Poszczególne państwa członkowskie powinny mieć jednak możliwość wprowadzenia obowiązkowego systemu na szczeblu krajowym.

Obowiązujące przepisy UE

Do dnia 21 kwietnia 2021 r. identyfikację i rejestrację bydła regulowało specjalne rozporządzenie (WE) nr 1760/2000.

[4] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52005DC0009

Od dnia 21 kwietnia 2021 r. przepisy dotyczące identyfikacji i zgłaszania bydła określono w rozporządzeniu (UE) 2016/429[5] (Prawo o zdrowiu zwierząt), uzupełnionym rozporządzeniem delegowanym (UE) 2019/2035[6] i rozporządzeniem wykonawczym (UE) 2021/520[7]. Zgodnie z art. 112 lit. a) Prawa o zdrowiu zwierząt bydło musi być indywidualnie oznakowane przy pomocy fizycznych środków identyfikacji. Art. 38 ust. 1 rozporządzenia delegowanego (UE) 2019/2035 stanowi, że środkiem identyfikacji musi być zwykły kolczyk w każdym uchu. W art. 41 ust. 1 rozporządzenia delegowanego zapewniono państwom członkowskim możliwość zezwolenia na zastąpienie jednego ze zwykłych kolczyków identyfikatorem elektronicznym. Jeżeli państwo członkowskie zezwala na takie zastąpienie, podmioty mogą stosować dobrowolną identyfikację elektroniczną bydła.

Zgodnie z art. 269 Prawa o zdrowiu zwierząt państwa członkowskie mogą przyjąć środki krajowe dodatkowe lub bardziej rygorystyczne niż te, które ustanowiono w rozporządzeniu w sprawie wymogów dotyczących identyfikowalności utrzymywanego bydła. Zapewnia to państwom członkowskim możliwość wprowadzenia obowiązku stosowania identyfikacji elektronicznej bydła. Taką możliwość wprowadzenia obowiązku stosowania identyfikacji elektronicznej na szczeblu krajowym przewidziano również w przepisach dotyczących identyfikowalności bydła, które obowiązywały przed rozpoczęciem stosowania Prawa o zdrowiu zwierząt.

W trakcie przygotowywania rozporządzenia delegowanego (UE) 2019/2035 w ramach spotkań grupy ekspertów w 2018 r. i w 2019 r. miały miejsce intensywne dyskusje i przedstawiono refleksje na temat identyfikacji i rejestracji zwierząt, w tym bydła. Szczegółowo omówiono podejście do identyfikacji elektronicznej, w tym aspekty gospodarcze, a wyniki tych dyskusji uwzględniono w ostatecznym tekście rozporządzenia delegowanego (UE) 2019/2035. Uznano za stosowne, aby stosowanie identyfikacji elektronicznej przez posiadaczy zwierząt było nadal dobrowolne, chyba że obowiązek taki nałożono w drodze przepisów krajowych. W ramach takiego dobrowolnego systemu identyfikację elektroniczną wybieraliby posiadacze zwierząt, którzy mogliby czerpać z tego korzyści ekonomiczne, lub dla których zachętą do stosowania tej metody są inne jej aspekty (np. optymalizacja gromadzenia danych itp.), podczas gdy inni powinni nadal mieć możliwość identyfikowania swoich zwierząt za pomocą dwóch zwykłych kolczyków.

Ankieta dotycząca identyfikacji elektronicznej bydła

W styczniu 2023 r. Komisja zwróciła się do państw członkowskich o udzielenie odpowiedzi na krótką ankietę na temat aktualnej sytuacji w zakresie identyfikacji elektronicznej bydła. W ankiecie wzięło udział i udzieliło odpowiedzi wszystkie 27 państw członkowskich oraz Szwajcaria i Norwegia. Podsumowanie odpowiedzi zostanie przedstawione w dalszej części niniejszego sprawozdania.

Ankieta składała się z następujących pytań (grup pytań), a państwa członkowskie poproszono o udzielenie na nie odpowiedzi:

1. Czy w państwie członkowskim, które Państwo reprezentują, identyfikacja elektroniczna bydła jest obowiązkowa?

[5] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie przenośnych chorób zwierząt oraz zmieniające i uchylające niektóre akty w dziedzinie zdrowia zwierząt („Prawo o zdrowiu zwierząt") (Dz.U. L 84 z 31.3.2016, s. 1).

[6] Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/2035 z dnia 28 czerwca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do przepisów dotyczących zakładów utrzymujących zwierzęta lądowe i wylęgarni oraz identyfikowalności niektórych utrzymywanych zwierząt lądowych i jaj wylęgowych (Dz.U. L 314 z 5.12.2019, s. 115).

[7] Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/520 z dnia 24 marca 2021 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do identyfikowalności niektórych utrzymywanych zwierząt lądowych (Dz.U. L 104 z 25.3.2021, s. 39).

2. Czy w państwie członkowskim, które Państwo reprezentują, przewidziano możliwość dobrowolnej identyfikacji elektronicznej bydła?
3. Ile podmiotów (w %) w państwie członkowskim, które Państwo reprezentują, stosuje dobrowolną identyfikację elektroniczną bydła?
4. Jeżeli w państwie członkowskim, które Państwo reprezentują, identyfikacja elektroniczna bydła jest obowiązkowa lub dobrowolna, która(-e) metoda(-y) jest/są dozwolona(-e)?
5. Czy Państwa zdaniem obowiązujące przepisy dotyczące identyfikacji elektronicznej bydła są zadowalające?

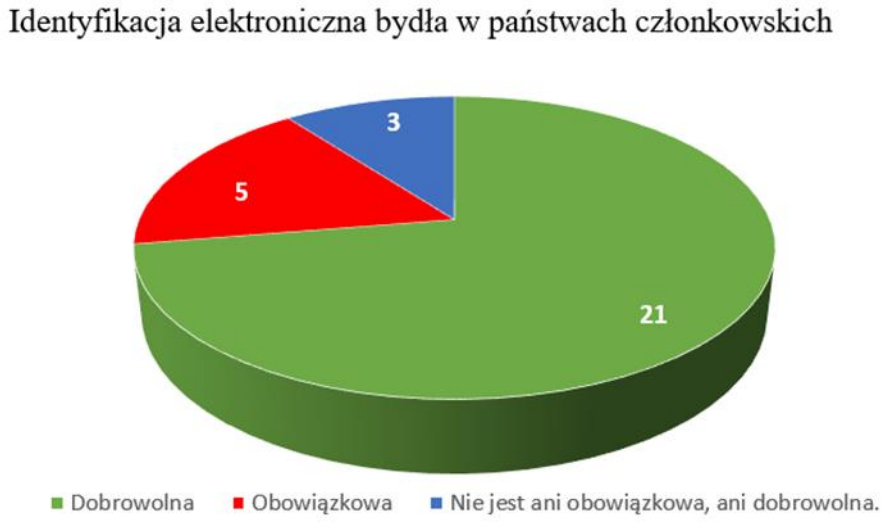
Analiza wyników

Możliwość stosowania identyfikacji elektronicznej bydła

W pytaniach 1 i 2 zapytano państwa członkowskie o aktualną sytuację dotyczącą możliwości stosowania identyfikacji elektronicznej bydła przez podmioty. Pytania te brzmiały: „Czy w państwie członkowskim, które Państwo reprezentują, identyfikacja elektroniczna bydła jest obowiązkowa? Tak lub Nie" oraz „Czy w państwie członkowskim, które Państwo reprezentują, przewidziano możliwość dobrowolnej identyfikacji elektronicznej bydła? Tak lub Nie".

Na rys. 1 pokazano, że tylko 3 respondentów (dwa państwa członkowskie i Szwajcaria) nie zezwala na zastąpienie jednego ze zwykłych kolczyków elektronicznymi środkami identyfikacji. W 21 państwach (20 państwach członkowskich) stosowanie identyfikacji elektronicznej bydła jest opcjonalne. W 5 państwach członkowskich stosowanie identyfikacji elektronicznej bydła jest obowiązkowe. Ponadto identyfikacja elektroniczna jest obowiązkowa na części terytorium 2 państw członkowskich, a kolejne 3 państwa członkowskie zasygnalizowały, że zadecydowały o wprowadzeniu obowiązkowej elektronicznej identyfikacji bydła na całym swoim terytorium lub jego części lub rozważają takie rozwiązanie.

Rysunek 1: Aktualna sytuacja w państwach członkowskich

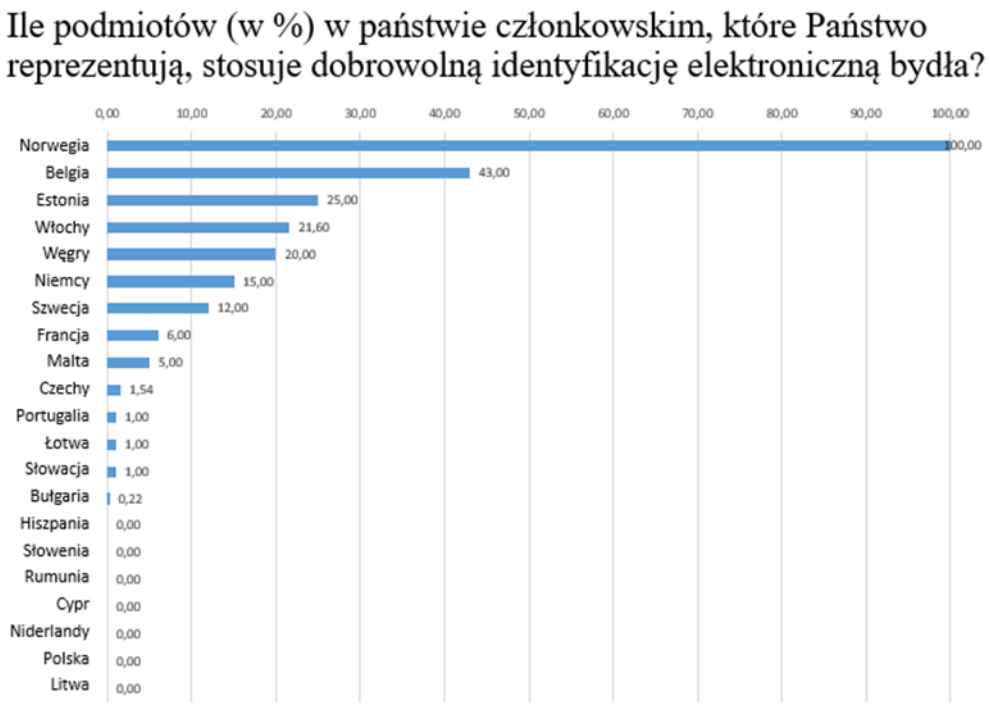

Aktualne stosowanie identyfikacji elektronicznej bydła

Stosowanie identyfikacji elektronicznej bydła w państwach członkowskich, w których jest ona opcjonalna, waha się od 0 do 100 % populacji bydła. W połowie tych państw członkowskich mniej niż 1 % podmiotów utrzymujących bydło stosuje identyfikację elektroniczną do identyfikacji swoich zwierząt. Bardzo duży zasięg w niektórych państwach jest napędzany

głównie przez przemysł – przez dotacje albo żądanie ze strony podmiotów takich jak sektor mięsa lub drobiu, aby zwierzęta były identyfikowane elektronicznie. Wyniki przedstawiono na rys. 2.

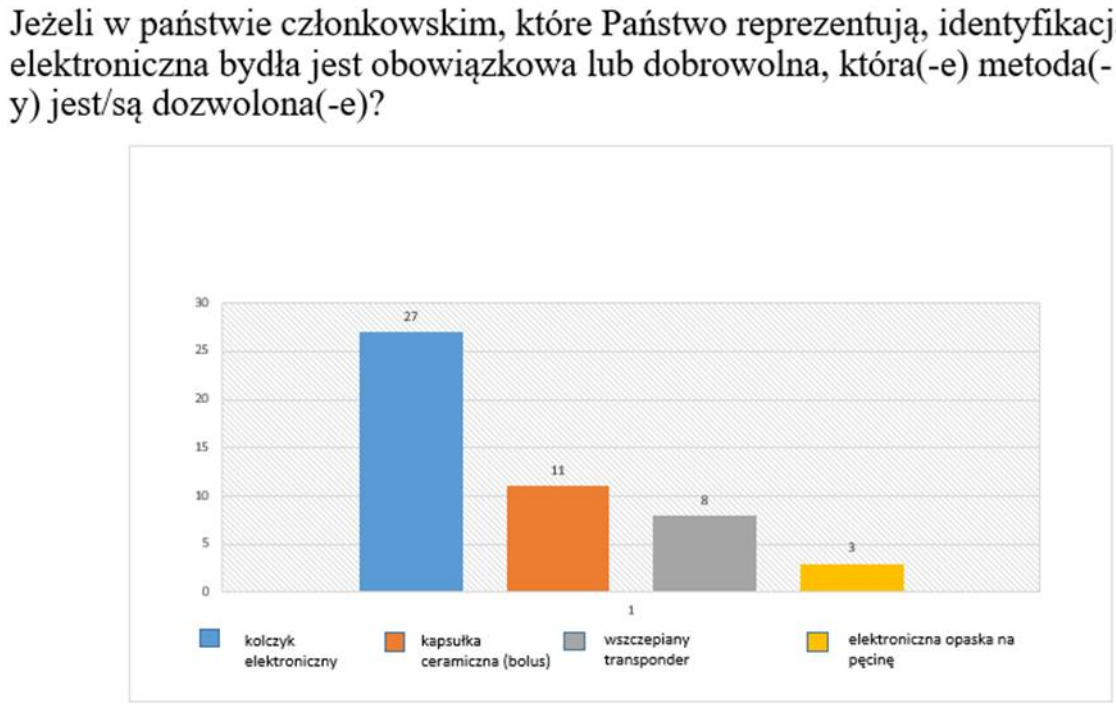
Rysunek 2: Stosowanie identyfikacji elektronicznej bydła w państwach, w których jest ona opcjonalna

Dozwolone elektroniczne środki identyfikacji

Elektroniczne kolczyki są preferowanym środkiem identyfikacji w państwach członkowskich, które zezwalają na stosowanie identyfikacji elektronicznej bydła. Na stosowanie tej metody zezwalają właściwe organy we wszystkich państwach, w których identyfikacja elektroniczna bydła jest obowiązkowa albo opcjonalna. Wyniki przedstawiono na rys. 3.

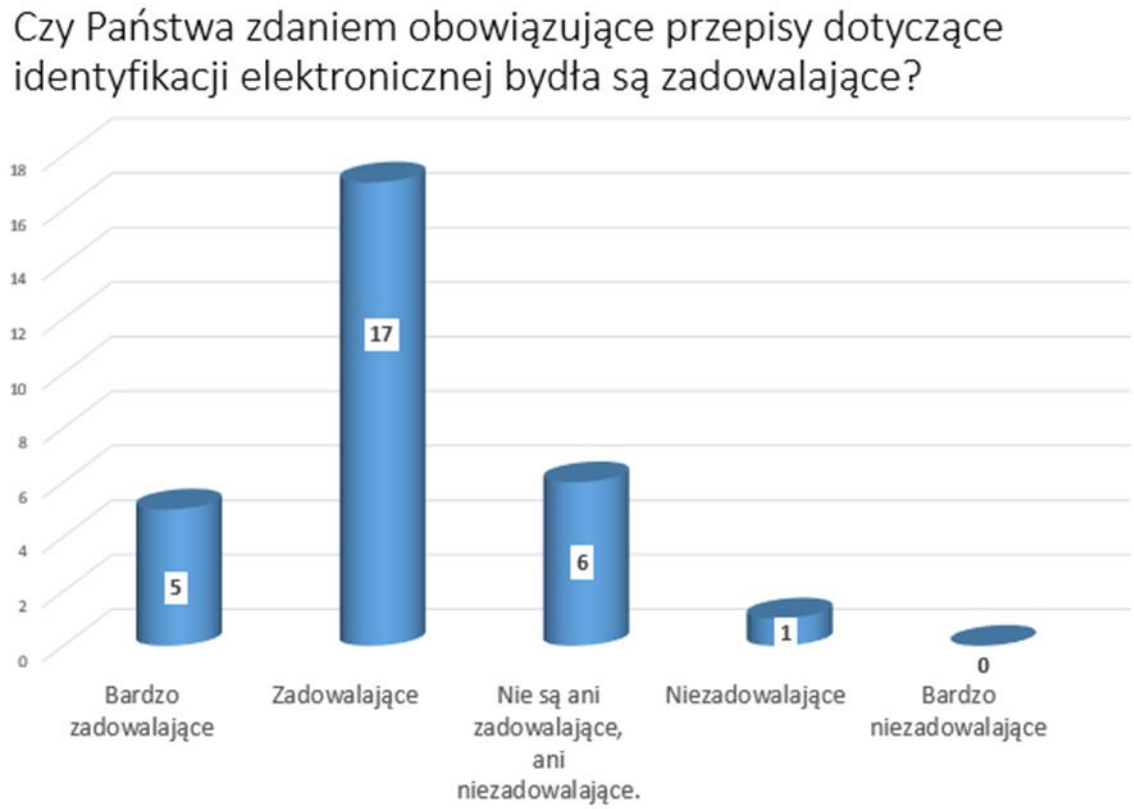
Rysunek 3: Które elektroniczne środki identyfikacji są dozwolone

Zadowolenie z obowiązujących przepisów

Zdecydowana większość państw członkowskich uznała obowiązujące przepisy dotyczące identyfikacji bydła za zadowalające lub bardzo zadowalające, a tylko jedno państwo członkowskie uznało je za niezadowalające. Wyniki przedstawiono na rys. 4.

Rysunek 4: Zadowolenie z obowiązujących przepisów

Wnioski

Ankieta dotycząca identyfikacji elektronicznej bydła pokazuje, że państwa członkowskie nadal uważają obecne przepisy za zadowalające. Z ankiety wynika również, że obowiązkową identyfikację bydła w ramach obowiązujących przepisów stosuje lub będzie stosować 37 % państw członkowskich na swoim całym terytorium lub jego części. Ponadto w państwach, w których stosowanie identyfikacji elektronicznej jest opcjonalne, stosuje się ją do całej populacji bydła lub jej znaczącej części.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi identyfikacji bydła właściwy organ każdego państwa członkowskiego może zezwolić na stosowanie identyfikacji elektronicznej bydła na zasadzie dobrowolności lub określić przepisy krajowe dotyczące obowiązkowego stosowania identyfikacji elektronicznej bydła na całym terytorium danego państwa członkowskiego. Przepisy te są stosowane z powodzeniem od 2014 r. i zostały ponownie przedyskutowane i uzgodnione z państwami członkowskimi przy okazji opracowywania rozporządzenia delegowanego (UE) 2019/2035 w 2019 r. w kontekście nowych ram prawnych w zakresie zdrowia zwierząt. Uznano za stosowne, aby zachować elastyczność dla podmiotów i państw członkowskich. Wspomniane odnowione przepisy obowiązują od 21 kwietnia 2021 r.

Zgodnie z art. 282 Prawa o zdrowiu zwierząt Komisja dokonuje oceny tego rozporządzenia wraz z aktami delegowanymi, o których mowa w jego art. 264, i przedstawia wyniki tej oceny w sprawozdaniu dla Parlamentu Europejskiego i Rady najpóźniej do dnia 22 kwietnia 2026 r. W ramach tej oceny można ponownie ocenić doświadczenia wynikające ze stosowania przepisów dotyczących identyfikacji i rejestracji bydła, przy czym ocena taka będzie obejmować dłuższy okres wdrażania przepisów.

Opierając się na przedstawionych powyżej wnioskach z ankiety, wyniku dyskusji w grupach ekspertów i z państwami członkowskimi podczas opracowywania obowiązujących przepisów, a także na przewidywanej ocenie tych przepisów, na tym etapie Komisja nie przedstawi żadnych wniosków ustawodawczych.